

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 5.

Maj 1862.

21 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 7: 5, 6.

5. Ty då wi woro köttolige, då woro de syndiga begärelser, som lagen uppväckte, mäktiga i våra lemmar, att göra böden frukt.

Apostelen hade i v. 4 sagt, att wi först då "göra Gudi frukt", och wi blifwit "bödade ifrån lagen". För att ännu kraftigare inlära denna sanning, framställer han här det motsatta förhållandet, det som egde rum då wi woro under lagen, och säger att wi då "gjorde böden frukt".

Ty då wi woro köttolige. Detta heter i gr.-t. ordagrant: "då wi woro i köttet." Enligt sammanhanget wäntade man, att Apostelen skulle nu sagt: "då wi woro under lagen"; men wi ble snart sinna, att hans eget uttryck, "då wi woro i köttet", har ju den meningen. Ty om wi jemföre detta hans uttryck med Cap. 4: 1, 2, der frågan om "hwad Abraham efter köttet funnit", förklaras så: "Är Abraham rättfärdig worden af gerningarna"; och ytterligare med Phil. 3: 3, der orden, "sätta tröst på köttet", uttrycka motsatsen till "berömma sig af Kristus"; så finne wi, att det är alldeles efter Apostelens egna talesätt, att med uttrycket, "wara i köttet", betecknas hela det lifwet, då wi icke äro bödade ifrån lagen, utan ännu sätta vår tröst på hwad människan förmår och är, således på lagens väg och villkor. Ty lagen wänder sig till människan, kräwer af människan, talar om hwad människan sjelf skall vara och göra; men människan som blott sådan. d. ä. i sitt naturliga tillstånd, är "kött", i Christiens mening; såsom Herren säger: "Det som är födt af kött, det är kött". Således utgöra dessa ord, "då wi woro i köttet", blott ett äla Pauliskt uttryck för den meningen: då wi ännu icke woro bödade från lagen. Sannit är, att wi då woro äfwen i allt vårt wäsende "köttolige" — våra tankar, vårt förstånd, vårt sam-

mete, vår sträfwan, allt war efter den fallna menniskonaturen, hwilken i Skriften kallas "kött", så att wi kunde icke i något fall annorlunda tänka, tala och handla, än efter vår natur; men då Apostelen här framställer motsatsen till det näst förut sagda, att wi äro "dödade ifrån lagen, genom Christi lefamen"; så måste han förnämligast afse naturens wäg i fråga om saligheten, neml. att menniskan följer allt hos sig sjelf, menar att hon skall göra det, att hon skall wara rättfärdig i sig sjelf, och således, att hon skall genom lagen wara rättfärdig. Hårtill kommer, att alla menniskor också verkligen äro af naturen under lag-förbunden: Judar, hedningar och till Christum döpta, så länge wi lefwat det blott naturliga lifwet, äro wi alla under lagens willkor och alla hafwa wi och blott ett lagigt förstånd om Gud och salighetens wäg, så länge wi icke blifwit dödade ifrån lagen och fått ett nytt lif, lefwande blott af nåden i Kristus. Dersföre äro Apostelns ord, "då wi woro i köttet," ett djupt och talande uttryck om alla menniskor, som icke blifwit dödade ifrån lagen — ett uttryck, hwari han närmast innefattade sig sjelf och alla trogna i Rom, både af Judar och hedningar, då han nu talar om deras förra tillstånd. Och huru hade det då gått dem på denna lagens wäg att söka rättfärdighet och salighet? Apostelen säger:

Då woro de syndiga begärelser, som lagen uppväckt, mäktiga i våra lemmar, att göra böden frukt. — "De syndiga begärelser;" ordagrant: "syndernas begärelser," d. i. begärelser som föra till synder^{*)}, enligt Jac. 1: 15,; "Då begärelsen hafwer aflat, föder hon synden". Dessutom kan uttrycket "syndernas begärelser" åsyfta det förhållande, att för hwarje i lagen förbjuden synd är en motsvarande begärelse i menniskan. Meningen är i alla fall begärelser till sådant, som strider emot lagen; dersföre äro de och redan i sig sjelfwa synd; helst lagen särskildt säger: "Du skall icke begära," icke hafwa begärelse till en annans, eller till något ondt. Många anse sig icke hafwa syndat, när de besegrat en syndig begärelse så, att den icke kommit till utbrott; men detta är att icke rättakta den store Gudens ord, hwilken lika allwarjamt förbjuder den syndiga begärelsen, som den syndiga gerningen. Herren Kristus säger uttryckligt: Hwille som ser på en quinna, till att begära henne, hafwer allaredan gjort hor med henne i sitt hjerta." Den som blott har en syndig begärelse, äfwen om han icke följer den, är redan förlorad inför lagen. — Men låtom oss nu se hwad Apostelen säger om dessa syndiga begärelser. Han säger:

Som lagen uppväckt. Här komma wi nu till den mest förtäande läran i afseende på lagen, då Apostelen om dessa syndiga begärelser säger, att lagen uppväcker dem. Ordagrant her

^{*)} Hade här stått syndens, så hade det betecknat arssynden; men "synderna", i flertal, beteckna werksynder.

ter det: "Syndernas begärelser, som (woro) genom lagen." Apostelen talar här så, som skulle lagen wara de syndiga begärelserns upphof och orsak (hwarföre han ock i v. 7 upplästar den frågan: "Är lagen synd?" men han förklarar i v. 13, att det är den inneboende synden (enl. v. 17) som gör, att lustarna wäckas genom förbudet. Syndens verket, eller dessa syndiga lustar, begär och tankar, blifwa ännu starkare derigenom, att de af Gud förbjudas. Att naturen är så ond, att dess begärelser eggas genom sjelfwa förbudet, är genom all erfarenhet så bekräftadt, att en hedning wiste tidigt säga: "Wi sträfwä alltid till det förbjudna och hafwa begär till det som nekas oss;" men här hafwa wi ock den Heliga Skrifts uttryckliga vittnesbörd derom. Wi så i v. 7—13 se denna sanning utförligare förklarad; detsföre wilja wi nu endast anmärka, att Apostelen här uttryckligt lärar, huru det är så långt ifrån att lagens förbud och hotelser skulle förmå hämma synden, att det är tvärtom genom dessa förbud synden uppväcks till mera lif och kraft; så att ju mer lagen förbjuder det onda, desto mer så wi lust att göra detsamma. Detta är hwad många ängsliga erfara, men dock anse sig icke böra tro, nemligen att det är lagen, som uppväcker våra syndiga begärelser. Men huru ännu ömsigt förbräklar sig häröfwer, skall du till slut så bittert erfara det, om lagens andliga kraf rätt angripa din ondskas, att du må se helt förtwifla, om du icke gifwer dig under sanningen och allmätigt tror och bekänner, att wi äro så helt förlorade, att allt hopp till vår salighet fordras, både rättfärdighet och helgelse, må icke rentaf slänkas oss såsom en fri gåfwa. Det är egentligen detta, som utgör frågan, neml. om wi äro till den grad onda och färdswade, att wi icke allenast ej kunna lyda lagen och hämma vår ondskas, då Gud förbjuder den, utan att denna vår ondskas makt blifwer derigenom ännu mera upptänd. Sådant lärer Apostelen i detta Capitel; och han tillägger ännu, i 8:de Cap., att det naturliga sinnet t. o. med är en "fiendskap emot Gud, efter det är icke Guds lag underdånigt, icke kan det heller". Då menniskan finner att hon icke kan wara lagen underdånig, och då Gud för denna ondskas hotar och fördömer henne, så uppkomma, således på i följd af lagen, äfwen bitterhet och hat emot den gode Guden och Hans lag. På detta sätt blifwer wist synden "öfwermåttan syndig genom budordet" (v. 13). Men står det så till oss, då lärar det wara förbi med all naturens förmåga att göra det godt är; ty hwad godt wi sjelfwe kunna göra, blifwas genom lagen, emedan denna wänder sig till menniskan och kräfwer af henne det goda. Är det nu så, att genom syndernas begärelser blott wäckas och blifwa werksamma, så är dermed afgjort, att menniskan är så ond och "såld under synden", att hon icke är sig sjelf mäktig; då lärar intet godt wara i wänta af henne. Det är detsföre en mycket wiktig lära, att syndiga begärelser äro eller wäckas genom lagen.

Rättiga i våra lemmar; egentligen: "verksam i våra lemmar." Att Apostelen säger: "i våra lemmar," och icke säger: i vår kropp, är, likasom i Cap. 6: 13, 19, ett uttryck för det bedröfliga förhållandet under vår lagtråldom, att synden utfördes i verk och gerningar, eller att begärelserna hade våra lemmar, ögon, öron, tunga, händer m. fl. såsom sina slafvar under sitt wäld, så att dessa måste utföra hwad begärelserna bjödo. Äfwen detta bekräftas af vår erfarenhet. Då wi ännu, blott med egna krafter, arbetade under lagen, gick det oss så, att äfwen då wi i samwetet kände och med ögonen sågo att wi med syndens tjänst gjorde oss olyckliga, nödgades wi dock följa med, dit begärelserna släpade oss, så att wi med ord och gerningar, med hela vårt wäsende, "wandrade efter vårt köttis begärelser" (Eph. 2: 1, 2). Äfwen detta är något utmärkande för tillståndet under lagen, neml. att denna icke gifwer någon kraft. Lagen kan injaga stor försträckelse, ångest och förtwiflan, och dock ingen kraft gifwa; det blifwer blott tankar, ord och föresatser, men ingen hjertlig lust och förmåga att göra hwad Gud älskar. Nej, de syndiga begärelserna regera öfwer oss. Detta må icke så förstås, att man nu följer alla begärelser; ty dessa äro ofta i strid med hwarandra, då t. ex. girigheten strider mot slöseriet, ärelösheten mot fulare laster o. s. w. Hårtill hörer, att äfwen salighetsbegäret, då detta drifwer oss till wisä försakelser och barmhertighetsverk m. m., är dock intet annat än en egenlystans begärelse, hwarföre äfwen sådana försakelser och gerningar äro för Guds ögon intet godt. En verkligt godt är endast det, som göres utan affeende på lön eller straff, salighet eller fördömmelse, endast af kärlek till Gud och Hans lag; men sådant kan aldrig finnas der, hwarest lagen, dess löften och hotelser regera samwetet. Häraf finna wi, att lagen kan omöjligt verka någon sann fromhet, utan gör äfwen i bästa fall, då wi regeras af hans bud och hotelser, att wi tjena blott oss själwa och icke Gud. Men hwad är det då, som regerar oss? Sammenligen endast våra begärelser, då wi dertill räkna äfwen den egna nyttans bewekelse, då wi se på lagens hot eller löften. Drifwes själen af fruktan och hotelser, så kan man ganska lätt inse, att hennes gerningar äro blott trälen, och icke det älskande barnets; men detta blifwer mera swårt att inse, när själen är tjusad af salighets hopp och för dettas skull med all lust gör det goda. Men betränt, att bewekelsegrunden äfwen då är icke Gud och Hans wälsbehag, utan menniskans salighet, således ändå blott den egna nyttan. Salighetens hopp lifwar wisserligen äfwen den trogne till tålmod och uthållighet i kampen; men med den wäsentliga öfshet, att den trogne har ett af nåden födt sinne, som älskar det goda och hatar synden äfwen utan den minsta tanke på himmel eller helwete; då deremot den menniska, som aldrig blifwit dödd ifrån lagen och salig i Guds blotta nåd, kan icke annat än följa naturen, hon kan icke älska Gud och Hans lag, utan gör allt endast för att undfly lagens hot och winna dess lön. Således, äfwen då hon gör det goda med all lust, bewekt af hoppet om en

kommande lön, så är hela bewefelsegrunden i själens djup blott den egna nyttan: hon gör det goda för att warda salig, eller för att redan här hafwa fågnaden af sin egen förmenta fromhet och godhet. Och allt hwad jag gör af sådan bewefelse, det är icke åt Gud gjordt. — det är gjordt åt mig sjelf, det är köpslageri. Och hwad god gerning gör wäl den människa, som utgifwer penningar för en wara, den hon köper? Och här will människan hafwa icke litet för sina penningar, sina gerningar och försakelser, då hon will hafwa hela himmelen dersför. Sådant köpslageri är ju ingen fromhet inför Gud. Wi finna således, att så länge lagen rogerar och beweker oss, är lagen sjelf wårt hinder att göra något åt Gud. Så omöjligt är det, att lagen kan verka sann fromhet. Men detta gäller ännu om den bästa händelsen (efter förnuftsens ömdöme), neml. att människan så aktar lagen, att hon för dess hot och löften söker fullgöra dess bud. Största hopen lefwer under lagen i det lättsume, att de fritt följa sina lustar och förakta Guds bud. Och inträffar den verkligt lyckligaste händelsen, neml. att lagen angriper den inre ondskan, hjertats lustar, afguderi och onda tankar, då uppstår ett mera ängsligt förhållande, neml. att "syndernas begärelser blifwa uppväckta till det lif och den kraft, att de ofta nedbröta alla strankor och blifwa så mäktiga öfwer våra lemmar, att dessa måste i verk och gerning tjena synden, lifasom wi under säkerhetsfönnen helt lugnt och fritt tjente henne.

Att göra döden frukt. Allt hwad wi göra, då wi icke äro dödade ifrån lagen, det är allt att bära frukt åt döden. Hela lefwertiet är en tjänst, som har döden till lön (Cap. 6: 20, 21, 23). Hwad människan ännu är säker i synden och fritt tjennar hennes begärelser, eller hon är en plågad slaf under lagens hotelser, då likwäl hennes begärelser herrska, eller hon är tjugad af beppet om salighet och dersföre gör äfwen många wackra gerningar: i alla händelser är det likwäl att "bära frukt åt döden". "Alle de, som med lagens gerningar umgå, äro under förbannelsen," såwäl som de, hwilka fritt följa sina lustar och förakta lagen. Härmed har Apostelen wisat, att såsom endast de, hwilka äro dödade ifrån lagen genom Christi lekamen, göra Gudi frukt; så kunna deremot de, som ännu är under lagen, intet annat göra, än frukt åt döden. Ordet "frukt" antyder, att allt beror på hwilkendera mannen wi äro förenade med (v. 2—4), antingen det är med lagen, då wi ingenting kunna göra åt Gud, eller det är med Gonom, som är uppstånden ifrån de döda, då wi göra Gudi frukt. — Till detta sednare förhållande återwänder nu Apostelen i följande vers och säger:

6. Men nu äro wi friade ifrån lagen, döde ifrån henne, som oss höll fångna; så att wi skole tjena i ett nytt wäsende, efter andan, och icke uti det gamla wäsendet, efter bokstafwen.

Sedan Apostelen nu (i v. 5) framställt det motsatta förhållandet, det som egde rum under lagen, neml. att wi då beherr-

skades af de syndiga begärelser, som lagen uppväckte, så att wi gjorde döden frukt; återwänder han nu till sitt ämne, friheten ifrån lagen, och upprepar åter detsamma som i v. 4, men med ännu uttryckligare ord. Han säger först:

Men nu äro wi friade ifrån lagen. Detta är ju tydligt taladt. Måtte alla menniskor gifwa allt på denna uttryckliga förklaring: **Nu äro wi friade från lagen!** Wi hafwa förut (under v. 4) sett hwilken lag Apostelen här talar om, neml. just den, som annars stundligen anklagar och fördömer oss, de tio budens lag, som Gud skref på de två stentaforna. För det andra, hafwa wi sett hwilken och hurudan frihet här menas, eller i hwilket afseende wi äro fria ifrån lagen, neml. att vår frihet icke innebär att lagen ej mer skall wara vårt rättesnöre, utan wi äro fria från lagens förbund och salighetsvillkor, så att till vår salighet icke skall fordras, att wi sjelfwa fullgjort lagen, wi skola icke warda fördömda för våra brister och synder; korteligen: Gud skall icke döma oss efter lagen. Men wi hafwa också sett att wi hafwa denna frihet ifrån lagen äfwen i våra samweteten, genom tron; att den således äfwen utgör en samwetets frihet från lagens tryckande trälldom, så att wi också weta att wi äro fria från lagens förbund och derföre nu tjena Gud utan fruktan, med glada och villiga hjertan, såsom barn sin älskade fader. Allt detta lära wi dels af Apostelens egna ord, t. ex. i Gal. 3: 13, 23, 24, 25; Cap. 4: 5, 7; Rom. 8: 15; Gal. 5: 1, 13, 14 m. fl., dels eljest genom hela Skriftens lära om syndernas förlåtelse. Och nu säger Apostelen om denna lag och om denna frihet: **Men nu äro wi friade ifrån lagen.** Sådana tydliga ord borde dock wäcka många själar och föra dem ur mörkret, neml. sådana, som med from affigt att tro allt Guds ord, likwäl tycka sig aldrig hafwa sett den besynnerliga läran, att de troende äro fria ifrån lagen. Naturens mörker är så tjockt, att många tro syndernas förlåtelse, och besinna dock icke, att denna måste innebära frihet ifrån lagens domstol. De besinna icke, att om wi skola dömas efter lagen, så kunna wi icke hafwa syndernas förlåtelse. Swartill gagnar mig all Christi förtjenst, om jag till slut skall dömas efter lagen? Måtte Herren öppna våra ögon! Och måtte hwarje Christen besinna och i alla sina lifsdagar minnas, att Apostelen uttryckligt säger: **Men nu äro wi friade ifrån lagen.** Ja, han tillägger också ett ännu starkare ord och säger:

Döde ifrån henne som oss höll fångna. — Döde. Apostelen upprepar här samma sak som i v. 4, der det hette: **Dödade ifrån lagen.** Wi sågo der huru det tillgår, att wi blifwa dödade ifrån lagen, neml. så, att när först "budordet blifwit oss till döds" (v. 10), då lagen blott öklade syndens lustar och fördömda oss till döden, och det blef slut med vårt hopp på allt eget arbete; så blifwa wi rentaf frigjorda från hela lagförbundet, och det egentligen "genom Christi lekamen," hwilken för oss är utgifwen och dödad under lagens förbannelse — wi blifwa så frigjorda, då det

nedslagna samwetet öfvergifwer det fruktlösa arbetet, omfattar Kristus och iklädes Hans rättfärdighet. Vi komma då i åtnjutande af Christi döds frukter — och Christi död war en död från synden och lagen — men Christi död war vår död, den stedd för oss; derföre hafwa wi dött i Honom, emedan wi woro så innefattade i Honom, att Hans död war vår död. Sålunda äro wi på laglig grund döde ifrån lagen. Så säger Apostelen äfwen i Gal. 2: 19, : "Jag är genom lag död ifrån lagen, på det jag skall lefwa Gudi; jag är korsfäst med Kristus." Men, såsom förut blifwit sagdt, om och vårt samwetets frihet från lagen är ofullkomlig, beroende af vår tro, så är dock friheten inför Gud fullkomlig, d. ä. wi äro dock för Gud verkligt döde ifrån lagen; ty för Gud gäller Christi död alla stunder fullkomligt, fastän vår tro är wacklande och ofullkomlig. Derföre hafwa wi, som dött från lagen och nu lefwa af Christi rättfärdighet, om och med den swagaste tro, verkligt så litet att göra med lagens willkor och domar, som en död människa har att göra med lagarne på jorden. Vi äro "döde ifrån lagen", säger Apostelen. Detta är ett öfvermåttan starkt ord — "döde" — "dödade". — Den frihet som sker genom döden är den fullkomligaste frihet. Den människa som dött, kan aldrig mer blifwa bunden af lagen. Derföre böre wi wäl minnas det ordet: "döde."

Ifrån henne, som oss höll fångna, eller närmare gr.=t. döde (ifrån densamma, neml. lagen) i hwilken wi höllas fångna. Apostelen framställer här lagen såsom ett fängelse, i hwilket wi höllits fångna. Dess bud och domar woro de jerngaller, dörrar och lås, som höllo oss förwarade till döden. Ty först bör märkas, att lagen redan dömer oss till döden för den synd, som blott ligger i vår natur — ja, wi hafwa synden och döden i arf från Adam — och lagen säger: "Förbannad är hwar och en, som icke fullkommat allt det skrifwet är i lagboken, så att han det gör." Men för det andra: När wi icke tro detta, neml. att wi redan äro dömda, om wi och nu aldrig mer syndade, utan wi försöka att nu med vår förbättring minska vår skuld, för att winna Guds nåd; så är hela vår natur så uppfylld af ondskan och förderf, att wi oupphörligt på nytt synda och öka vår skuld, hwarigenom samwetet beständigt stöter emot och fängslas af lagens domar, såsom af jerngaller och lås; hwarthelt wi wända oss, blifwa wi dock alltid "fasthållne" (gr.=t.). Ett sådant fängelse är lagen. Så säger Apostelen äfwen i Gal. 3: 23, neml.: "Förinnan tron kom, woro wi förwarade ("bewakade") under lagen, beslutne ("inneslutne") till den tro som uppenbaras skulle". Men uti denna bild, att lagen är ett fängelse, ligger icke blott det, att wi äro dödsfångar under dess domar, utan wi påminnas och häras om arten af den fromhet, som lagen verkar. Derom talar Luther öfwer oss anförda ord (Gal. 3: 23) på följande sätt: "Lagens embete är att förwara oss såsom i ett fängelse. Detta är en ganska träf-

fande bild, som wisar hwad lagen uträttar och huru fromma den gör menniskorna. Ingen tjuf, mördare eller röfware, som blifwit tillfångatagen, älskar sina bojor och det dystra fängelsset, der han hålles bunden. Twärtom skulle han gerna, om han kunde, wilja nedriswa fängelsset med dess jernbojor, ja, lägga det i aska. I fängelsset afhåller han sig wäl från illgerningar, dock icke af god wilja eller kärlek till rättfärdigheten, utan derföre, att fängelsset hindrar honom. Och medan han så är innesluten, affkyr och hatar han ännu icke synden och sitt tjufweri (twärtom förjer han hjertligen deröfwer, att han icke är fri och får stjåla); men fängelsset hatar han, och om det tillåtes honom att utgå, skulle han stjåla såsom förut. Lagen innesluter menniskorna, både i borgerligt och andeligt hänseende, inom wisfa strankor. Sådan är lagens förmåga och rättfärdigheten af lagen, att den twingar oss till en utwärtas fromhet, i det att den hotar öfwerträdarne med straff och plågor. Der lyda wi då wisserligen lagen af fruktan för straff, men owilligt och med stort misnöje. Men hurudan är wäl en sådan fromhet, då den underlåter det onda af fruktan för straff? Derföre är denna gernings-rättfärdighet i sjelfwa werket intet annat, än att älska synden, hata rättfärdigheten, affky Gud och Hans lag samt tillbedja och ära den högsta ondskan. Ty lika hjertligt som tjufwen älskar fängelsset och hatar skolden, lika hjertligt lyda wi lagen, göra hwad den befäller och underlåta hwad den förbjuder, då wi äro fångne i honom."

Sådan är vår fromhet under lagen. Huru helt annorlunda blifwer det icke i hjertat, när en i detta lag-fängelse utpinad, fördömd och förlägen själ på en gång får allt till släp, då allt, hwad hon under lagen arbetat på och sökt efter hos sig sjelf, släpkes henne af en annan, och hon får nu se Gud i ett alldeles nytt ljus, såsom en huld fader, hwilken endast wäntar att få göra oss godt, och derföre äfwen på detta fätt utmattat oss under lagen. När en själ förstår detta, neml. att alla lagens kraf och domar hufwudsakligen åsyftade att utmatta och nedslå oss (Cap. 3: 19; Cap. 5: 20), på det wi skulle öfwergeifwa det fruktlosa sträfandet, att med egen rättfärdighet bestå inför Gud; att Han will gifwa allting såsom en fri gåfwa, både rättfärdighet och helgelse — när en utmattad själ förstår sådant och nu i Andans ljus ser sig helt befriad ifrån lagen, tror och ser Guds stora kärlek i Christo; då får hon ett alldeles nytt hjerta för Gud och lagen; då förvandlas hatet till kärlek; då kan hon tjena Gud med innerlig håg och lust. Nu säger hon af hjertat: "Hans bud äro icke swåra"; "jag hafwer lust till Guds lag efter den inwärtas menniskan." Nu är fängelsset förvandladt till ett palats. Apostelen har talat om ett fängelse. En konung har i ett fängelse en hop tjufwar och röfware; de måste ständigt bewakas; jerngaller, kedjor, starka dörrar och lås qwarhålla dem och en fångwaktare måste dagligen tillse, att de icke bryta sig ut; fångwaktaren måste twinga dem till allt hwad de skola göra. Men antagom, att konungen på sin frä-

ningsdag bewisar alla dessa fångar den stora nåden, att icke blott tillgifwa dem alla deras brott och slänka dem frihet, utan och gifwer dem allesammans sin försäkran om ett rikligt underhåll för alla deras lifsdagar; och då de nu, såsom utblottade röfware, ingen boning ega, låter han förwandla hela det gamla fängelsket till ett skönt palats och slänker dem detta; alla jernbommar, galler och ledjor bortstaffas och allt göres skönt och behagligt. Detta palats är nu deras egendom, deras nya, sköna boning, i hwilken deras konung, nu såsom en wän och fader, ofta besöker dem, kallar dem sina wänner och barn, bereder dem en lämplig sopselsättning, med hwilken de äfwen så tjena honom, som de nu så innerligt älska, att de weta ingen högre glädje än den att se sin faders wänskap och tjenst. Suru helt annorlunda blifwer icke nu deras lif! De bo nu i samma rum, som fordom utgjorde deras fängelse; de gå nu genom samma dörrar och gångar, genom hwilka de fordom fördes med ledjor; men allt är så förwandladt, att de nu bo i de rummen med lust och trefnad och följa frivilligt samma gångar, der de förr leddes med ledjor; och långt ifrån att de nu wille göra sig wäg genom fönster eller wäggar, skulle det hjertligen förtryta dem, om någon gjorde skada på dessa wäggar. Sådant gör friheten ifrån lagen: dess wäggar och gångar (de heliga budens rättessnöre för wandringen) äro. desamma som förr, men man lefwer nu inom dessa med lust, man följer nu dessa gångar fritt, utan någon trugares hot; wi älska nu Herrans bud och rätter så, att hwarje wårt snafwande är wår smärta och att det skulle hjertligen gräma oss, om någon skulle rubba eller bortryda de heliga buden. Sådant gör Anden, när själen frigöres från lagens hot och domar och förpisas om en ewig nåd. Sådant lärer nu Apostelen vidare, då han tillägger:

Så att wi skole tjena uti ett nytt wäsende, efter Anden, och icke uti det gamla wäsendet, efter bokstafwen. Här upprepar åter Apostelen samma dyra och minnesvärda sanning som i v. 4, neml. att wi först då, när wi blifwit friade ifrån lagen, äro beqwäme att rätteligen tjena Gud. (Jemf. Cap. 6: 14.) Hvad Apostelen menar med Anden och bokstafwen, kan ses redan af Cap. 2: 29, men i synnerhet af 2 Cor. 3: 6. Af detta sednare ställe, der Apostelen talar om lagens och Evangelii embete, under namn af "bokstafwens och Andans", märke wi, att med "Anden" menas sjelfwa Guds Ande, hwilken werkar genom Evangelium, så att detta derföre kallas "Andans embete". Så säger Apostelen och i Gal. 3: 2, "Hafwen I undfått Andan genom lagens gerningar, eller genom trons predikan?" Apostelen vill der bewisa, att wi endast genom trons predikan undfå Anden; derföre är Evangelium "Andans embete", och Anden är sjelfwa Guds Ande. Wisserligen födes då af honom i menniskan en ny ande, ett nytt willigt sinne, så att wi nu med lust göre Herrans wilja; såsom Herren Gud säger: "Jag skall gifwa min lag i ert hjerta och skrifwa den uti ert sinne"; hwarföre och

många förstå orden "Anden" i vår text om denna nya, villiga ande i menniskan; men såsom redan är wisadt, ställer Apostelen här emot hwarandra de twenne ledande makter, hwaras menniskor regeras i andliga ting: den ena är lagen, dess tvingande bud och hotelser, den andra är Guds Ande, som gifwer lif och lust i hjertat. "Det nya wäsendet efter Anden", eller ordagrant: "Andens nyhet" (jemsf. Cap. 6: 4, "lifwets nyhet") är således detta nya lif och lefwerne, som Anden verkar, då wi frigöras från lagens trældom och tro Guds stora nåd, neml. att Herrans Ande då bor i våra hjertan och utgör vår nya heliga natur, hwarigenom wi af hjertats egen lust och håg tjena Gud, utan affeende på lagens hot eller löften. Att "tjena i det nya wäsendet efter Anden" är således en tjenst som göres icke af legedrängar, utan af barn, icke af trugade fångar, utan af wänner; icke för att genom denna tjenst winna Guds wänskap eller lön, utan att bewisa den hjertliga tacksamhet, som den stora nåden verkar. Luther säger: "Detta sker då, när jag gör lagens gerningar frivilligt och med lust, icke af lagens twång, eller att jag skulle mena mig warda salig genom gerningarna; utan jag handlar allenast i tron, genom hwilken jag redan hafwer nog, är rik och salig. Men gerningarna öfwar och gör jag, om och ingen lag wore, med ett lustigt, gladt och willigt hjerta, hwilket jag icke kunde göra tillförene, då jag icke hade tron. Jag bygger icke på mina gerningar, utan mitt lif är af tron allena. Således lefwer jag nu efter lagen, och är dock icke under lagen; ty jag gör icke gerningarna derföre, att lagen kräfwer, dömer och hotar; nej, jag är fri från lagen, genom tron, hwilken icke låter binda sig af någon lag eller gerning. Dock är denna tro icke fåfång, utan just hon verkar de rätt grundgoda gerningarna; men hon ställer icke sin tillförsigt på gerningarna, utan endast på Guds nåd. Så säger också Apostelen i Gal. 2: 20: "Det jag nu lefwer i köttet, det lefwer jag i Guds Söns tro, den mig älskat hafwer"; såsom wille han säga: De gerningar jag gör, medan jag lefwer i köttet, äro icke mitt lif, hwarpå jag står eller bygger; utan tron på Guds Son, den mig älskat hafwer, detta är mitt egentliga lif, mitt hopp och min tillförsigt". (Ep. Pred. öfw. Luc. 1: 26—38.)

Att tjena i "det gamla wäsendet, efter bokstafwen", ordagrant: "i bokstafwens aldrighet", är deremot den tjenst, som lagens regering åstadkommer; ty wi hafwa redan sett, i synnerhet af 2 Cor. 3: dje Cap., att Apostelen med ordet "bokstafwen" betecknar lagen*), således all den tjenst som lagen med sitt ljus, sina bud, hotelser och löften, kan frambringa hos dem som äro under

*) Bokstafwen och Anden — detta Pauli talesätt har af många och på åtskilliga sätt blifwit missförstådt. Somliga hafwa ment att med "bokstafwen" menas Skriftens yttre ordalydelse, och med

hans regering, i hans fängelse, och icke äro af nåden födde och omskapade till glada, williga barn. Därföre är också denna tjänst alltigenom en "syndens tjänst" (Cap. 6: 17, 20.), såsom vi sett, dels att lagen uppväcker syndiga begärelser och omsider bitterhet och owillja mot Gud, dels också att lagens bewekelser till wackra gerningar endast äro egennyttans bewekelser. Därföre sammanfaller lagens herrawälde med syndens herrawälde; såsom också nådens herrawälde sammanfaller med rättfärdighetens. Men då man i detta gamla wäsende efter bokstafwen vill tjena Gud, kan man väl göra många till formen riktiga gerningar, men till sin inre halt äro de intet annat än egennytta, trålgerningar, köpsla-

"anden" den andliga betydelse, som ligger derunder. Att denna tolkning är falsk, kunna vi, såsom redan är wisadt, se med ögonen i 2 Cor. 3:de Cap. särskildt v. 6 o. 8. Och då Apostelen säger: "Bokstafwen dödar, men Anden gör lefwande", böra vi betänka, att det är just i Skriftens bokstafliga förkunnelser om Kristus, alla trognas fäste, lif och salighet ligga grundade; och deremot, att det är endast lagen som "dödar" och "fördo-melse predikar". Dessutom har nämnda mening om den hemliga eller andliga betydelsen ofta missbrukats till många förwillelser, då man föraktat den bestämda ordalydelsen och godtyckligt inlagt i Guds ord sina egna meningar. Wätte Gud bewara oss alla från att bygga tro och salighet på denna lösa sand! — Att Paulus kallar lagen för "bokstaf", dermed betecknar han på sitt starka sätt, att lagen icke förmår verka hwad den fordrar: hjertats kärlek, gudaktighet och lydnad, utan förblifver med sina bud blott på papperet såsom en bokstaf eller wannerättiga ord. Häröfwer har Luther en rik och träffande utläggning öfwer Epistelen på 12 Sönd. efter Trin., der han bland annat säger: "Om man än hopsamlar alla bud, prisar och upp-björ dem på det högsta, såsom de också äro värda att prisas, så blifwa de dock för oss intet mer än "bokstaf", d. ä. sådant, som endast warder lärdt och sagdt, men icke gjort. Ty "bokstaf" heter allehanda bud, lära och predikan, som endast blifwer liggande i orden eller stående på papperet, men aldrig fullgöres. Likasom när en furste utgifwer ett påbud; om det icke warder efterlefwadt, så är och blifwer det intet mer än ett bref, der det står skrifwet hwad som bör göras, men hwarefter det icke går. Så är det också med Guds bud. Såsom det är den högsta lärdom och Guds ewiga wilja, så måste det likväl tåla, att man deraf gör blott ett tomt bref, blott tomma stal, efter det är utan hjerta och frukt, icke tillstyndar lif och salighet, och må väl beta en rätt försummelse-tafel, hwarvå står skrifwet icke hwad man gör, utan hwad man underlåter och försummar, och, såsom werlden säger, ett herrebud, som blifwer ogjort och icke efterlefwadt". Så säger också Augustinus: "Hwad är lag utan nåd, annat än bokstaf utan Ande?" ty naturen kan och förmår icke hålla honom, om icke Kristus är tillstådes med sin nåd".

geri, strypteri och annan köttslighet — en kall, framtwingad eller lömsk gerningstjenst, såsom wi förut funnit.

Guru saliga äro då icke de, som äro dödade ifrån lagen och nu lefwa i det nya wäsendet efter Anden, i hwilket de äro fria både från alla lagens domar och äfwen från dess regering i samwetet, hwilken regering endast uppväckte synder och hat mot Gud! Det är nu deras lust och glädje, att de så tjena Gonom, som förfästat dem denna frihet. — Då Apostelen här säger, att wi nu skole "tjena", neml. Gud, så är wisserligen dermed nog tydligt sagdt, att friheten från lagen icke författ oss i ett godtycklighetsstånd, likasom stode det oss fritt att göra eller låta det goda — nej, Apostelen säger ännu bestämdare i Gal. 5: 13: "Käre bröder, J ären kallade till frihet; allenast ser till att J icke låten friheten gifwa köttet tillfälle, utan genom kärleken tjena den ena den andra". Så säger ock Ap. Petrus: "Såsom de frie, och icke såsom J hafwen den frihet till att skyla ondskan med; utan såsom Guds tjenare" (1 Pet. 2: 16). Men allt detta är nu icke ett tungt, utan ett "ljusligt ok", för anden kärt och heligt, om ock köttet är swagt och alltid benäget till det ondt är. Köttet måste wäl twingas — dertill kan ock lagen och Herrans tukter hjälpa oss — men just det, att wi hafwa en willig håg efter anden, så att wi af hjertat önska, att Gud, med hwad medel Han finner bäst, måtte döda vårt kött och genomföra sitt werk uti oss — och att wi hafwa denna lust och wilja endast på grund af den redan oss gifna nåden och saligheten i Kristus: detta utmärker dock det nya wäsendet efter Anden. Följer icke denna williga Ande af vår tro, utan det faller oss ännu ängsligt och swårt, att wi skola tjena Gud och icke så följa werlden och syndalustarna, då hafwa wi wist icke ännu erfart hwad det vill säga, att af lagen blifwa dödad ifrån lagen och wara fri och salig genom Christi lekamen; då är wist vår tro ännu blott en menskelig tanke, som säger: "Jag tror", hwarwid hjertat ej ännu wet af trons salighet; eller gå wi ännu i trældom och se uti allt på oss sjelfwa, d. ä. wi tro icke ännu att allting, både rättfärdighet och starkhet, måste gifwas oss såsom en fri skänk och gåfwa. Wäl får äfwen en troende, under dunklare stunder, då den stora gåfwan i Kristus är undanskymd för ögat, känna mycket mer naturens tröghet och ondskan, än andens willighet; ja, denna kan under mörkare ansäktelsetider wara oss alldeles förborgad, och syndens lustar deremot kännas allt för mäktiga; men gif akt på den stora hufwudsaken i denna fråga, neml. att du dock blifwit genom syndens och lagens makt dödad från sjelfwa hoppet på din egen förmåga, och i allmänhet har all din tröst blott i Kristus och hwad Han gifwer, samt att du då, när du har ljus och frid i din Trälsfare, har din högsta lust uti att tjena Gonom: då göra de mörka och tunga stunderna intet afbräck i ditt nådastånd. Men det skola wi ock alltmer lära, att wi i sådana swaghets-tider icke hjälpas genom något eget arbete, utan twärtom endast genom en

ny evangeliskt förvisning om den ewiga nåden, hwarigenom andens frihet och lust till det goda återställas.

Måtte wi aldrig glömma hwad wi här sett, neml. att om wi äro under lagen, äro i dess fängelse, wi då äro skyldige att hålla hela lagen, eller ock äro wi bundna till den ewiga döden, hwadhelt wi göra och företaga; och för det andra, att lagen då icke allenast ej gör människan from och god, utan twärtom endast uppväcker syndiga begärelser och hat emot Gud. Huru nödvändigt är det icke då, både för vår rättfärdighet och för vår helgelse, att wi äro fria från lagen! Man borde dock betänka sådant, så skulle man icke så lätt sinnigt betrakta denna lära, utan allvarligare sysselsätta sig med densamma och söka all Guds nåd att få den väl skrifwen i hjertat. Vi böra ock i vårt dagliga lefwarne väl öfwa oss uti att rätteligen möta lagens tilltal. Påminnas wi af lagens bud om Guds heliga willja samt om våra beffier och försummelse, så skola wi med helig wördnad akta sådana påminnelser och rätta oss efter dem; men fängslas samwetet af våra skulder och lagens domar, då är det tid att med besinning svara: Nu will jag icke höra eller weta af lagen; ty det är redan afgjort att jag är full med synd och icke kan bestå inför dess fordringar; till min salighet har jag en hel annan rättfärdighet. Skall jag dömas efter lagen, så måste jag genast taga afled från all tanke på saligheten. Men nu äro wi fria från lagen, döde ifrån henne som oss höll fångna, dödade ifrån henne "genom Christi lekamen". Men just dertill kan jag ock af hjertat älska Guds heliga lag och önskar mig ingenting heldre, än mycket nåd och kraft att kunna fullgöra dess bud. Måtte ock alla de, som kommit till detta saliga ljus, neml. om vår frihet ifrån lagen, flitigt tjena sina bröder med detsammans meddelande — det är något besynnerligt att detta ämne så litet framhålls, då det likväl är så nödvändigt både till rättfärdighet och till helgelse! — ja, måtte wi både för trogna och otrogna omtala, att det finns dock på jorden ett så lyckligt folk, att de icke mer äro under lagens salighetsvillkor, icke mer skola dömas efter lagen. "Så mycket bättre testamente hafwer Jesus uträttat." "Salig är den man, som Gud ingen synd tillräknar". *)

*) Om friheten ifrån lagen är utförligare handladt i hela sednare hälften af 17:de Arg. af denna Tidskrift.

Nytt och gammalt från Nådens rike.

Filosofen Hegels död.

Uti en Franskt tidskrift har man nyligen om denna framstående mans sista stunder offentliggjort följande underrättelser, hwilka blifwit meddelade af hans enka. Berättelsen lyder sålunda:

Hegel blef angripen af choleran. Han kände att han stod vid ingången till ewigheten. Han hade varit en rättstafens man, hade fört en sedlig wandel, hade varit en utmärkt familjefader; men i denna stund, då han skulle inträda i den olända ewigheten, gaf allt detta åt hans hjerta ingen frid och trygghet. Hans filosofiska system, den grund på hwilken han så länge hade byggt, började wackla under hans fötter. Han begärde att man skulle läsa för honom ur Bibeln; han hade ett inre medvetande att der war Guds eget ord; och efter allt hwad menniskor kunna förstå, öppnade Herren ej blott hans ögon, utan ock hans hjerta för den saliggörande sanningen. Han insåg det falska i sina åsigter, ogillade och förkastade sina skrifter och utropade under dessa sista dagarna af sitt jordelif många gånger:

”Om Gud låter mig åter blifwa frist, will jag högt för all werlden förkunna Hans Evangelium!”

Att denna förändring icke blott utgjorde en ny öfwerlygelse i förståndet, utan ett hjertats behof af nåd och förlåtelse, derom vittnar gansta märkeligt följande korta versar, som den döende mannen ofta högt upprepade, och hwilka wi återgifwa i ordagrann öfversättning:

O Jesu, du som wägen är och lifwet,
Gör mig i allt din wilja undergifwen
Och till din helga afbild mig förklara!
Din goda Ande genomtränge mig,
Så att jag rikligen bär trones frukter
Och blifwer redo för ditt himmelrike.

Du läre Grälsare, drag mig till dig,
Blif dag från dag mer mäktig i mitt hjerta,
Att jag må blifwa som du är, och sist,
Få blifwa der du är och der så hwila.

Sådant suckade Hegel i sina sista stunder. Detta är åter ett af de många exemplen på det som utmärker alla filosofiska systemer: då de äro wäl uttänkta och framställda, hafwa de något mycket tjusande; men de hafwa alla ett ledsamt tecken — de duga blott då solen skiner, blott i goda dagar; de tjena ej i nöd och död. Dessutom är detta exempel ett märkligt prof på Herrans stora nåd, neml. då han ännu i elfte stunden gör barmhertighet med en man, som genom hela sitt lif motarbetat Hans sak och med sina skrifter förderfligt inverkat på tusentals själar. Men Herren skall ock winna pris på sina fiender. Hans nåd och Hans makt äro outgrundliga.

”Jag är färdig att dö.”

Twå grufarbetare, den ene en ogudaktig, den andre en i Jesu tro lefwande och salig man, märkte en dag, då de woro nere i grufwan, ett hotande förebud till en snart inträffande explosion. De gäfwö ge-

näst tecken, för att så den tunna nedhissad, i hwilken de plågade blifwa uppdragna, och stodo nu på grufwans botten under den tränga öppningen, ifrigt wäntande på nämnda räddningsmedel. Då tunnan ändtligen kom ned till dem, fingo de se att det tåg, wid hwilket den war fästad, under nedsänkningen hade mot någon framstjutande hwarf sten blifwit mer än till hälften affsuret, så att blott en enda länk ännu höll. Att genom detta medel blifwa räddad undan döden, war således äfwenlyrligt för en af dem — för båda war det omöjligt.

"Rädda du ditt lif!" ropade den troende mannen till sin darande kamrat. "Jag är färdig att dö; och du wet, att du icke är det. Hwad som än må hända, är ju allting wäl för mig; om jag lefwer eller dör, så hörer jag Herren till." Med dessa ord nödgade han sin twelande och skälswande kamrat att stiga in i tunnan, som inom några ögonblick upphjelpste den arme mannen i dagsljuset, i samma stund som det fruktade utbrottet i grufwans inre hastigt och lätt förflyttade den andre in i det ewiga ljuset.

Outplånligt war emedlertid intrycket af denna stund på den ur faran räddade. Detta drag af tro och kärlek hos hans kamrat, wissade honom hwad som fattades honom sjelf. I sin nöd åkallade han det dyra namn, i hwilket hans kamrat sått nåd att gifwa sitt lif för sin broder, och i detta namn fann äfwen han sedan lif och salighet.

Det är förkrosselse att känna sitt hjertas hårdhet.

Då Samuel Rutherford en dag erhöll ett bref från en broder, som för sitt hjertas hårdhet och ogudaktighet kommit i mörker och twifwel om sitt nådastånd, swarade denne utmärkte lärare följande ord, hwilka i denna fråga warit mången bekymrad själ till ljus och hjälp: "Käre wän, att du känner ditt hjerta hårdt och ogudaktigt, det är godt; ty det är förkrosselse att känna sitt hjertas hårdhet."

Uttvalda yttranden af Luther.

Hoppens uppå Honom alltid, I folk, utgjuter eder hjerta för Honom: Gud är vårt hopp. Sela. Ps. 62: 9.

Jelas eder något, wälan, då är godt råd till: gjuter edra hjerta ut för Honom, klager fritt edra bekymmer, döjer för Honom intet; ware hwad det will, så kaster det helt och hållet ut för Honom, lifa som när I helt och hållet öppnen edert hjerta för en god wän. Han hör det gerna, will och gerna hjälpa och råda. Skyr icke för Honom och tänker ej, att det är för stort eller för mycket. Trösteligen ut med allt, stulle det och warda hela säckar fulla med brist. Han är större samt förmår och will äfwen göra mer, än våra förbrutelser äro. Styder dem endast icke för Honom; Han är ingen menniska, den man kunde genom för mycket tiggande och bedjande utledsna; ju mera du